Број 243 | У Новом Саду, у четвртак 3. новембра 1905. | Година XL.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом, вецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 98 пот на четврт године 8 круна 75 пот. За остале земље на [illegible] године 20 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, за целу годину 4 круне а за стране земље годишње 6 круна.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање „Рада“ дионичарског друштва у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јована Т. Чавића,

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

У очи шајкашког избора.

Већ смо близу часу, када ће се почети решавати, „на коме ће останути царство“ — када ће се решити, ко ће се моћи подичити, као новоизабрани посланик шајкашки. У овом одсудном моменту, када је мање више сигурно, да ће наша дична Шајкашка, добити достојног заступника, који ће достојно умети и хтети бранити интересе свога народа, тамо где треба, пада нам на ум сјајна прошлост Шајкашке, излази нам пред очи борба, коју наш народ од вајкада води, да се одржи и да му буде боље, него што му је данас. Сутрашњи избор у Тителу и нехотице подсећа сваког Србина, на оно доба искреног родољубља, када су Шајкаши преплиавали Мутњачу, само да им образ не зацрвени пред Српством што нису изабрали за посланика дику Српства — Светозара Милетића.

Славно беше оно доба када су Шајкаши не гледајући на сметње, не обзирући се на силу и претње изабрали себи за посланика нашег дичног Милетића, кога је Шајкашка и одњиала и Српству дала.

После Милетића бивала је борба све тежа а противник све снажнији и лукавији, док најпосле не подлеже и Шајкашка сили и обећавањима . . .

Али, то је било па се не повратило!

Сада смо у добу врло критичном и судбоносном. Нико не зна шта нам може донети ноћ, а шта дан. Сви осећамо, да се нешто крупно спрема, видимо, да се ради и о нашој кожи; видимо, да нам једни намењују да будемо маљ против других, а други нас натичу на удицу као мамац првима. Ми смо доста слаби и мали, а да би при тим погодбама и рачунима могли рећи одлучну реч, али једно можемо, а то је, да паметно радимо и да се чврсто збијемо једно уз другог, да се боримо свим силама и законитим средствима, само да се одржимо и очувамо, да нас још већма не разрију и не поткопају и да ником не служимо као слепо оруђе.

Имајмо свагда на уму, да је тешко натраг вратити оно, што се једном изгуби, да се тешко диже, кад се једном посрне и падне

На сутрашњим изборима, треба на ново да се започне наша борба новом и бујном снагом то треба да буде одушевљен наставак наше борбе, која треба да нам донесе као први плод ваљаног народносног посланика. Овај избор треба да осветла образ Шајкашима и целом Српству, а уједно да улије нове снаге малаксалим борцима нашим и даде полета новим тићима

Сутра ће бити употе очи целе државе и целога Српства, на Шајкаше, који треба, да натраг задобију свој лепи глас, који су дуго времена у Српству уживали. Сутра треба да се јасно види, какви смо и чему се можемо надати у даљој борби, која нам предстоји.

Ми не сумњамо и не смемо више сумњати у свест наших бирача јер они су имали доста прилике, да виде и добро и зло и лепо и ружно.

Ако икада то сад треба сви да метнемо руку на срце, па да послушамо оно, што нам оно говори.

Не треба, да слушамо никаква обећања ни претње него само своју савест, а она нам у овим тешким приликама гласно довикује: „сетите се прошлости, погледајте на садашњост, помислите на будућност.“

Најпосле не оглушимо се ни о глас деце наше и Омладине наше, која поручује и моли своје родитеље, да не творе криво и да не огреше душу, јер се тиче образа свију нас.

Па сетимо се још једном славне борбе у прошлости, сетимо се овога што нам се спрема и борбе коју морамо да водимо за своју народност и језик. Најпосле сетимо се оне народне пословице: „Како чиниш, онако ћеш и проћи,“ па сам уверен да ћемо сутра ведра лица и чиста образа моћи сваком погледати у очи, јер смо својом чистом борбом извојевали, да ће од сад дичну Шајкашку и цело Српство заступати и бранити, честити родољуб и шајкашки син др Мита Мушицки, који ће нам свима образ осветлати и у борби истрајати.

Н. Сад, **Др. М. С.**

Порта и велике силе.

Не попушта Порта, а не попуштају ни велике силе. Изасланици великих сила, не могу да отпочну свој рад у Македонији, око сређења финансијских реформа. Порта тражи да они напусте Македонију и неће да зна о њихову раду ништа, јер је то мешање у њене унутарње ствари. Велике силе пак неће да опозову те своје изасланике; наредиле су им шта више да раде без Порте, а присилним мерама хоће да приморају Порту да их призна

Покушавало се до сада више пута, да се Порта приволи и приклони, но све је било узалуд. Порта се није осврнула на то што су они указивали на мирцштешки уговор и није хтела ништа да чује о том. И напослетку у уторак су се састали заступници великих сила у Цариграду, саветовали су се врло дуго и најзад су се сложили у једној ноти, коју су сутра дан упутили Порти У тој ноти траже они од Порте у име својих држава да неодложно пристане на извађање финансијских реформа у Македонији и да призна рад европских изасланика у тој ствари. Не буде ли за најкраће време то учинила, савезна убојна флота споразумних великих сила, биће за дан два у турским водама. Флота та зауставиће промет турски, а прибеће ако буде потребе и одлучнијим мерама, посеће турска ђумручка звања и т. д Присилне мере трајаће све дотле док Порта не попусти

Како јављају најновије вести, заинтересоване силе споразумне су већ у свима појединостима, како да се изведе та флотна демонстрација против Турске. Убојни бродови свију споразумних сила искупиће

ПОДЛИСТАК.

ПОТПУКОВНИК, ДОБРОВОЉАЦ И ПОЉАР.

Rákosi Viktor-Sipulus.

Били смо на великој вежби у околини Т. На страшној врућини јахали смо по 10—12 сахата дневно, гонећи непријатеља или бежећи испред њега Јурили смо преко брда и долина и грували из топова, у правцу непријатељске фланге, коју у ствари нисмо ни видели. На крају крајева одседосмо у неком селу и покушали смо, да се одморимо.

Није истина угодно, али прилично забавно занимање.

Једнога дана доделе ме потпуковнику као побочника. То је у толико добро, што се човек креће на пут доцније него остала момчадија. За то није потребна каква ванредна интелигенција, јер ађутант нема друга посла, до да прихвати заповедникова коња, кад се овоме прохте да сјаше. Сутра ујутро кренусмо се — ја и потпуковник, за тобџијском пуковнијом која је већ била измаршировала.

Он је ћутећки јахао напред, а ја — у пристојној даљини за — њим. Пред неким јендеком стаде. Друга страна била је сва засађена ражју.

— Хајдемо кроз ту раж, мислим да ћемо тако пре достићи пук.

— По заповести господине потпуковниче.

Прескочимо јендек и загазимо у бујну раж. Нисмо прешли ни педесет метара, кад — испаде пред нас огроман пољар. Био је људа — најмање од фата. На паметном, од сунца опаљеном лицу огледала се храброст. Кад подиже чворновату батину, а рукави од кошуље падоше на рамена, указаше се огромне руке, толике, да би их ма који од нас добровољаца могао као ноге узети. Нарочито ја, како сам био слабачак — та ни струк ми није био дебљи. — Пољар, јер свакако је то био, псовао је да је све грмило. Благодарио сам Богу, што потпуковник није знао ни речице мађарски, иначе би се смешан двобој изродио.

— Вуците се одкуда сте и дошли — урлао је пољар.

Шта хоће тај никоговић, запита потпуковник?

— Каже, да се вратимо, господине потпуковниче.

— За што?

— Јер не да да му газимо усев.

— Шта — развика се потпуковник и потеже за бич.

У том се пољар створи поред коња — — и већ — свакојакима нас је називао. То сам запамтио, да је од домаћих животиња споменуо пса и свинче. Код последњег му се одједном разведри лице, погледа ти мом господину у очи, па се развика: Шва-а-а-јн!

Потпуковник поцрвене од беснила и трже коња назад, за тим, пружајући прст на пољара повиче:

— Побочниче! Одмах затворите овога ниткова! Отпратите га у село и дајте га затворити! — Јесте ли разумели?!

Јесам господине потпуковниче! —

Јесам ли разумео? — Како не бих разумео. Заповест је била јасна као дан, а јасно је било и то, да је треба извршити. С тим сам од прилике био на чисто, да бесном пољару треба за сваки прст управо десет оваквих као ја.

Али могу рећи, да сам и сам био радознао како ћу извршити заповест. — Скочим с коња и приђем зверу. За тим се дигнем на прсте а тим сам то добио, да сам му могао досећи четврто пуце на пруслуку. И сад ми паде у памет ђаволска замисао. Из свег грла са најбешњим акцаном викнем: Чујте, чико, како се зовете?

— Јован Филипов.

— Станујете ли овде у селу?

— Да.

— Довече ћу вам дати пет банака, ако се пустите да вас отпратим.

— За пет... то већ не бих радио, та и штета је већа....

— Даћу вам, викао сам и даље, петнаест банака (дотле сам му м ћу тим претећи махао песницом баш испод носа — нека види господин потпуковник како сам га заплашио).

— А — то је већ друга ствар — одговори овај сасвим припитомљен. За петнаест банака — врло радо. Хајдемо господине добровољче!

— Шта каже — питао је потпуковник?

Ја му поносито салутирам: Мало сам га

се у заливу Бешика. Тај залив биће уједно средиште из којег ће се извађати блокада Дарданела. Главан заповедник споразумне флоте биће енглески адмирал лорд Бересфорд. Сви закључци, које буде донео адмиралитет споразумне флоте, важиће само онда ако их одобре цариградски заступници споразумних сила, што се тиче маринских питања сви ће имати да слушају налоге главног флотног заповедника. Сви бродови споразумних сила имају се сад у понедељак удружити у речену флоту и т. д. Износи се и опширнији извештај о раду те удружене флоте. Бродови свакога држава ће посепце добиће известан водени простор и на њега ће морати пазити и дању и ноћу. Задаћа ће им бити да спрече спољну трговину Турске. Имаће права да зауставе и претраже и оне бродове који путују под страним заставама. И сваки брод, било турски било страни, који буде носио робу, која је одређена за блокиране крајеве, имаће да задрже, да одведу у удаљенија пристаништа тамо да пазе на њих уједно да им одузму сваку могућност да не могу даље да отплове, све дотле, док Порта не попусти и савезна флота не прекине блокаду.

Заступници великих сила надају се, да ће се Порта још у последњем часу предомислити и да неће допустити да дође до блокирања њене области. Истиче се при свем том, како неће остати само на тој блокади, ако Порта непопусти. И неће заузети само поједина турска ђумручка звања, већ ће предузети потребне мере и против турских главнијих извозних пристаништа као против Смирне и т. д..

Једном речи велике су силе решене да употребе све, да би остварила извршење финансијских реформа у Мађедонији и осигурале себи контролу над тим финансијама. Нарочито се истиче још, како у том питању нема међу великим силама подвојености и неспоразума, и како се Турска вара ако још и данас рачуна на то. У штампи се још нарочито истиче, како је и Немачка потпуно споразумна у овој ствари са осталим заинтересованим великим силама, те како ће се Турска преварити, ако рачуна на неку помоћ Немачке у овој прилици.

При свем том, судећи по најновијим вестима, у Цариграду се још увек предомишљају и нерачунају ни данас врло много на једнодушност великих сила. Истиче се врло много суревњивост и несношљивост између Енглеске и Немачке. И као да рачунају највише на неку помоћ Немачке баш за то, што је баш Енглеска одједном у новије време почела најодлучније да тражи, да се изведу финансијске реформе у Мађедонији, и што је нашла за потребно да истакне одмах у почетку, како неће од тог потраживања одустати, па ма то можда некоја и учинили.

Још је само неколико дана до првог понедељника, кад треба да се удруже у бојни бродови споразумних сила ако Порта не попусти. Нијe дакле више далеко дан, кад ће се видети, да ли је доиста потпун споразум тих сила и да се Турска преварила у свом рачуну, или обратно.

кукавца застрашио, и сад свечано моли за опроштење.

— Моли?... Сад је већ друкчији разговор. Можете га пустити, нека иде.

Ја се окренем пољару: Јоване Филипову! Господин потпуковник вам праштa. Још само да ми помогнете на коња, па можете ићи.

Подиже ме тај људа и као перце мегну на седло.

— Довече, господине својевољче?

— Добро — биће, одвратим му грубо. А сад — марш!

Голијат се пристојно јави и оде, а ми појахасмо даље, да стигнемо пук.

После кратке почивке ослови ме потпуковник: Was ist das „panage?“ — Ту је једну реч био запамтио.

— Банке — молим покорно господине потпуковниче, то ће толико рећи — ћушке.

— Аха, ћушкама сте му претили?

— Тако је господине потпуковниче!

— Браво добровољче! Ја сам с вама задовољан.

Ја сам у себи благодарио Богу, што он није знао мађарски, јер би ја могао остати тамо у ливади, а Јован Филипов би плео котарице у Вацу.

Доцније сам чуо од свога поручника, да ме је потпуковник похвалио пред свима официрима прорицући ми велику будућност. »Од тога ће, — рекао је — тек бити добар војник.«

Потпуковниково пророштво се није испунило, а зашто, то знамо само нас троје: Бог, ја и — Јован Филипов.

Нови Сад. Превео: **Драги.**

Из полицајне државе, Херцег-Босне*)

С обода штампе слобода говора слобода удруживања, како то дивно звучи за нас сиромашне Бошњаке! Како ли морају бити сретни они народи, који та права уживају, која ми познајемо само из новина што их у куверти добијамо! Du dummer Basniaker! Зар се и ти буниш? Нисмо ли те до сада одгајили као роба, којему и свака слободна мисао мора бити туђа; нисмо ли се ми охоли Германи понизили спустивши се до тебе, да те одгајимо на огњишту немачке културе? Па зар си и ти почео дизати главу у вис, зар је „бунтовништво“ и твоју душу окужило?

Тако стрепи силник, који нас преко четврт столећа тлачи, који нам отима и најелементарнија људска права кад опажа, да се народна свијест буди, те да би могла туђинској мисли заврнути врат, па у смртном страху за побједу те мисли утече се покушаном средству — поцепат народ у међусобно у противничке таборе. И овакав политички лек може ако и не спасти од смрти, а оно до некле продужити живот туђину и туђинској мисли. Ну свако зло има и своју добру страну; народ видећи да оваким начином борбе не само да ништа не получује, него на против све више пропада, сјединиће се са рођеним братом, којега је до тада држао својим непријатељем. А онда јао туђинским наметницима и њиховим слугама!

Тко позна босанску владу, зна, да јој је наша међусобна свађа и са другога гледишта потребна. Новинство наиме, које би морало свјету приказати наше биједно стање, стојећи у служби страначки интереса, дневно пуни своје ступце проти својој браћи, а шваписки мутесарифи (окружни престојници) остају од њихових нападаја поштеђени. Страни свијет читајући наше новине мора помислити, да код нас тече мед и млијеко. Додуше много је крива и цензура босанске владе, која и најумеренije чланке забрањује, ну зато има новинства које није на дохвату сарајевске полицијске владе, па би се могло томе помоћи. Ну и то новинство, неко страшећи се, да му се не одузме поштански деби, неко опет из страначког бјеснила пушта владу, ту експозитуру бечке воље, на миру и напада своју браћу, а све у име — заштите народних права! Кукавна је то помоћ биједном Бошњаку, који издише под јармом туђинства, које га лишава и оних права, што их у дивљачким земљама ужива човјек.

Пред очима страног свијета, — а босанској влади много до тога стоји, — не раскривају маске, којима се окринкала та „човекољубива“ влада, те она и на даље зулумћари по својој вољи.

Шта је до данас учинила аустријска управа у Босни, да оправда повјерење дато јој на берлинском конгресу?

Ако се тлачење народних права, осиромашење народа, прогањање људи, који се за слободу боре, сматра дјелом — цивилизације и унапређивања народа, онда се она може својим радом подичити!

Је ли јој наложено, да нас упропастити, може ведра лица ступити пред опуномоћитеље и казати им, да је повјерену јој мисију савјесно извршила. Херцег-Босна је права полицајна држава, а наше највише право — војнички бајонети!

*) Чланак овај написао је један Хрват из Босне у хрватском листу „Нови Лист“. Чланак овај тим је значајнији, као што добро истиче и „Словенски Југ“ што доказује да трезвени део хрватског народа почиње добро да сваћа, да је данашња управа у Босни штетна и убитачна не само по Србе, већ и по Хрвате, и Словенство у опште.

Бошњаци без разлике народног имена сјединимо се у борби за одбрану нашега свјетовнога дједовнога огњишта! На страну са несрећном мржњом, која нас води тоталној пропасти; јер „тко неће брата за брата тај ће туђинца за господара“.

Бошњак

Политички преглед.

Угарска криза. Званичан лист доноси наименовања нових жупана и министарске одлуке, којим се укидају многи муниционални закључци да се не прикупља порез и не подпомаже новачење. Изашла је и наредба министра Криштофија, којом се смењује са звања велики бележник пештанске жупаније, Фазекаш и свргава изабрани привремени одбор од 65 лица. У седници преставничке скупштине вароши Будимпеште већ два дана траје опструкција и пријављено је до 55 интерпелација. Долази и до врло бурних сцена, где се на присталица владине са галерија бацају трула јаја и друго, да ови морају да бегају из дворане. Напослетку је изабран један нарочити одбор из опозиције и владиних приталица, к ји се саветовао о том, не би ли могло доћи до споразума. И сложили су се у том, да се варошком сенату врати сви владини отписи, о укидању појединих закључака муниципиалних, да сенат поднесе са своје стране у тој ствари предлог представничкој скупштини, која ће се састати за две недеље.

Прилике у Русији. Из Петрограда јављају да су тамошњи радници решили да прогласе општи политички штрајк и да траже да се укину опсадна стања и у Пољској, и у другим провинцијама, за тим да се укину изрицања смртне казне над побуњеним матрозима и т. д. Лозинка тог политичког штрајка да буде: Доле са војним судом! Доле са смртним казнама! Доле са опсадним стањем како у Пољској тако и у другим провинцијама руским!

Победа републиканаца у Шпанској. У Шпанији су пре два дана извршени избори за општинска представништва и том су приликом републиканци постигли врло лепе успехе и извојевали велике победе. Још нису стигли сви извештаји о исходу тих избора, но из досадањих види се ово: У Мадриду су изабрана пет нова републиканца и три социјалисте. Са грдном већином гласова победили су републиканци у Барцелони, Валенцији, Савили, Билбау, Сантандеру, Корули, Лериди, Кастелону, Харо и у многим другим мањим општинама. Шпанска се влада врло забринула због исхода ових избора, јер су они јасно и несумњиво доказали, да се републиканска идеја у Шпанији врло брзо шири.

ДОПИСИ.

Марадик, 28. октобра. (*Марадик и његове прилике.*) Од како се почело сањати и некаквој слоги свију народности у овом нашем делу монархије и проповедати о њој, од то доба се баве тим сном и нижи слојеви народа. Но како они осећају потребу те слоге, изнећу укратко наше прилике у Марадику.

Пре 8—9 година заснована је овде црквено-школска еванг. реформирана општина, која се одмах дала на посао, те не само што је дозвољеним и недозвољеним средствима прегла, да наврбује себи присталица у верском погледу — јер је трећину овдашњих римокатолика Мађара привукла себи, — него је засновала и своју шпаркасу, којој је у главном био смер да замрси иметак појединих Срба Марадичана а и Крушедолаца. И већ је неколицина њих отказала зајам нашим фондовима, јер бајаги овде је јефтинији и повољнији зајам.

Но каква је управа исте шпаркасе, налати се, да ће та шпаркаса, не буде ли дошла у добре и честите руке, брзо проћи као и остале њене такове другарице. Председник јој је прост човек, који је закваччио највећи зајам, а благајник је неки каплар, дочим је књиговођа неки колар — сва тројица без икакве гаранције а и вештине у вођењу тих послова и та тројица ведре и облаче у истој. Разуме се, себи додељују масне дијурне и праве трошкове, о којима нема ко да води рачуна. Купили су једну лепу велику кућу, те не само да су у њу сместили своју шпаркасу, него сместише и своју црквено-општинску биртију. Они се не журе да подигну себи богомољу, које немају, него биртију, у којој ће наивни Срби

кад дођу да уплате за своје честице, продужити уплату у њиховој биртији. Та за Бога то је и српска биртија, а јадни Срби не виде, шта се њима спрема, јер је многи, добив зајма, оставио све до потуре у биртији њиховој. Дуг остао — а новца нестало, па не само то, него се још и побију за свој новац те неки и главом плати.

Али ми Срби смо чудан народ. Стидимо се један другом изнети своје јаде, те ако смо дужни фонду нашем, држим да то није срам — ако се само за тај узајмљени новац купи које парче земље, јер је за то и нагомилан тај новац. Ну, Срби су и опет велим тврдокорни, те све лединама, а не кроз своју улицу и народ, па у калвинску касу. Хвала буди нашем вредном и одважном свештенику, који, увидив опасност исте шпаркасе, не само што поједине чланове исте шпаркасе упозорује на ту опасност, него мора и са олтара божијег да често износи забринутост своју за те поједине Србе чланове, којима је у туђој руци већи комад а не знају да туђа помоћ наплата је скупа. Мамак је још и овај што њима не треба, при тражењу зајма, ни на једну исправу биљега.

Споменути ми је још и ово: до сад су наши римокатолици Мађари имали своје две учитељске снаге са наставним језиком српским и хрватским и то им је боло очи. Наједанпут искрсну изасланик друштва „Јулијан“ из Пеште; те без ичијег питања и дозволе отворише, мађарску школу са наставним језиком мађарским и подигоше врло лепу школу и стан учитељу. Разуме се, да ће обе досадање школе бити укинуте, а какови су изгледи у брзо ће доћи и свештеник им Мађар. Пре годину дана имали су ваљана свештеника Хрвата па га ипак у својој мржњи стрпаше у бунар, те се изгрувао тако, да је остао неспособан га службу. Сад у дрскости својој претечак и нашем попу, да ће и њега тамо бацити где су и својег бацили.

Питамо високу владу: да ли су они тражили дозволу за отварање своје конфесионалне школе? И каква судбина чека нас, док ми сад у скоро будемо то исто затражили? И до сад су имали увек нас на нишану, док нису имали своје попове и учитеље, те су мерили сваку стопу наше земље, те јој и цену јако подигли; а сад тек док им се угнезде овде њихови попови и учитељи биће још опаснији по нас него до сада.

Хвала буди нашем пароху, који бодрим оком пази, колико на нас, толико и на сваку стопу наше земље, те и ако је коме дошло до продаје, силом нас гони да не пуштамо земљу из шака и с поносом можемо казати да смо се и ми, заузимањем његовим, пробудили, те неколико јутара њихове земље натраг повратили. Они с помоћу својих каса хоће да нас упропасте, али ми ћемо се држати наше Матице, нашег пароха и његове поуке.

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1 новембра отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима крајем октобра истиче претплата, да изволе исту за време, за месец новембар обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Има их свакојаких.

Какве све пропале егзистенције влада протурује за нове велике жупане, у том погледу доноси „Будапешти Хирлап“ занимљиве податке. Тако један дописник пише истом листу ово: — „Господин велики жупан дужан ми је 80 круна. Пошто ми никако није хтео да плати, приморан сам био утужити га. Тражио сам оврху (егзекуцију), како на покућство реченог чиновника тако исто да се удари забрана на плату. Покућство му је продато на јавној дражби 25. јула 1904 године. Али тај новац, што је утекао на тој дражби, није могао да залегне ни за првог повериоца потраживање. Ових дана сам се потрудио дотичном господину у звање, просто из љубопитства, да дознам, кад бих се смео надати доћи до својих 80 круна. Одговорено ми је то, да још увек преда мном има 7 поверилаца са потраживањем 20 хиљада круна главнице. Колико их има још иза мене, то ме већ није занимало, па се односно тога нисам ни распитивао. Напоменути ми је још да моју тврдњу у стању сам врло лако доказати“. — Ето какве све влада нове жупане има.

Владика за опште право гласа.

У недељу је био мађарски народни збор у Дебрецину, у дворишту варошке куће. Међу сазивачима се налази као учесник и римокатолички владика Нандор Волафка. — Дошло је време — тако се вели у позиву — да за устав, око кога се сада велика борба води, сви на ноге станемо. Треба нам одбранити највеће благо домовине: независност. А да би то могли учинити, треба народу право дати С тога су питања општег права гласања, народне борбе, живота и напретка нашег — горућа питања, која се морају решити. — Ето како мађарски просвештеници мисле и осећају у народној борби, а како наши мисле, доказао је бар отац Георгије и то већ небројено пута. Само је у несрећи тој срећа то, што је он остао без народа.

Судар жељезнице.

У Београду се опет један мали судар жељезнице десио прекјуче по подне око 4 сата. Воз је био мађарски а машина српска. Влаковођа је у маневрисању са возом наишао на брану пред ћумруком коју је развалио, а последњи вагон који је био случајно празан наишао је на кров који је провалио те се задржао о гвоздене гредице које држе кров перонски. Путници се јако уплашили. Штета није велика. Мађарски воз је услед тога имао један сат задоцњења са кретањем.

Ухваћен „члан“ дружине.

Пре смо донели вест како се ушло у траг у горњој Мађарској читавој једној дружини, која се састојала из самих Чивута досељеника. Већина је још пре похватана, пре два дана је ухваћен у Хамбургу на пароброду „Пенсилванија“ један сумњив путник, који није имао путне исправе. Код њега је нађено вредносних папира за 13 хиљада и 500 круна. Рекао је да се зове Игњац Нидербедг, а за вредносне папире рекао је да их је од једног непознатог путника за јефтин новац купио и да је пошао у Америку да их уновчи. Он је одмах ухапшен, а вредносни папири су послати у Беч на полицију, где се утврдило да је исти украден из порезног уреда у Зилаху. — И тако је још један члан „поштованог“ „друштва за обијање каса“ ухапшен.

Приказана „Деца сунца“.

Из Москве брзојављају, да је прекјуче тамо приказана у уметничком позоришту Горкијева нова драма „Деца сунца“. У последњој појави у драми наступила је међу гледаоцима читава паника. У тој појави износи писац један крвави сукоб на улици, која крвава слика толико потсећа гледаоце на последње сличне догађаје, да услед узбуђења и потреса гледаоци скачу са својих места и плачући и јаукајући — јуре из позоришта. За време представе морала се више пута спуштати завеса и прекидати комад. Станиславски, управник позоришта, излазио би увек после прекинутог чина и запитао публику да ли да наставе са приказом. И тек кад гледаоци одобре, настави се приказивање. Комад се једва могао довршити услед нестрпљења и узбуђености гледалаца. Уједно је управа брзојавно умолила писца, нека дозволи, да је у будуће управи слободно оне појаве изоставити, који одвећ раздражују живце гледалаца.

Чудан акростих.

Акростих се зове песма у које почетна слова стихова, кад се читају од горе доле, дају име или какву реч. Обично су онда та прва слова мало дебље штампана. Ових дана је будимпештанско државно одветништво неко у безименом писму упозорио, да је у „Будапешт“ у броју који је изашао у недељу, штампана једна песма под насловом „Песма Слободи“, чија је садржина до душе сасвим невина, али прва слова стихова кад се чита озго доле, добија се реченица. Смрт династији! На основу те пријаве државно одветништво, још јуче оне новине које су још нађене по трафикама запленило

Милијони са Марса.

У Аризону су основали једно акционарно друштво са том намером, да један грдан метеор (камен који се одвојио од звезде) који је пао близу Холброке и зарио се у земљу, претворе у новац. — Пронађено је да исти метеор од прилике до 50 милијона круна вредности садржи у себи метала и то злата, сребра и олова. Метеор је скоро три четврти километра дуг и до 600 стопа широк. Кад је метеор пао на земљу, он се дубоко зарио у земљу. Друштво ће прво да ископа метеор, а за тим ће га у ситније комаде издробити и у фуруни истопити, како би могли злато и други метал од вредности одвојити. Многи се не слажу у мнењу односио порекла метеора и његове вредности. Једни веле да је метеор са Марса пао, други веле, да ће се исти у кристал претворити чим га узму у посао и да се неће од њега никаквог злата нити сребра добити.

Кратке вести.

— У Св. Гори је био 29. прошлог месеца јак земљотрес. Порушен је манастир Иварон.

— У свом повратку из Сарајева намерна је Салкаијева мађарска позоришна дружина да и у Осеку приреди неколико представа. Хрвати су намерни да демонстрирају противу мађарске позоришне дружине.

Брзојави „Застави“.

Стигли 3. новембра.

Изпреди у Русији.

Петроград. Сви радници скоро усвојили су закључак централног одбора да отпочну генерал штрајк. Сви скоро радници у масама иду по улицама са покличима: Доле са војним судом! Доле са смртним казнама! Доле са опсадним стањем у Пољској.

Петроград Владивосток је опљачкан и запаљен

Одеса. Нови гувернер наредио је истрагу против поступка полиције приликом последњих изгреда

Избори посланика.

Будимпешта. У II. и III. овдашњем изборном срезу отпочео је избор посланика у 9 сати. До 10 сати имао је Вереш 107, а Косић 101 глас; у II. срезу имао је до 10 сати Лукач 90, Немет 33 а Лендл 54 гласа.

Штрајкови.

Шербург. Радници у арсеналу отпочели су рад. У Толуну траје штрајк јаш.

Норвешки краљ.

Кристијанија. Нови норвешки краљ зваће се Кардо V.

Избор краља у Норвешкој.

Кристијанија. Избор краља биће у суботу.

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 15. новембра 1905. Оригиналне дневни извештај будимпештиаске филијале Српске Банке. Са будимпештаиске житне и продуктне берзе.

Данас је продато у готовој роби:

Потиска: 300 мтц. 80.5 по 18.15.
Пештанске-околине: 350 мтц 80 по 17·80.
Подунавска: 300 мтц 76.5 по 16.95.
Бачко: 200 мтц. 77 по 17.50.
(Све се цене разумевају за 3 месеца).
Раж: 500 мтц. по 14·15
Зоб: 100 мтц. по 14·90.
Кукуруз: 200 мтц. (нова продаја) по 13.95 (класа.)

Јавна захвалност.

Српска православна црквено-школска општина ђирска овим изјављује путем српских јавних листова најтоплију захвалност своју свима оним племенитим приложницима и родољубивим српским православним црквеним општинама, који су притекли у помоћ са новчаним милодарима за подизање свете цркве

Имена приложника и родољубивих општина јесу: Његово Високопреосвештенство господин епископ темишварски др. Георгије Летић 50 К; Савез српских земљорадничких задруга из Загреба 50 К; Ковин 50 К; Немет и приложници 32 К; Кумане 30 К; госп. Аркадије Варађанин, управитељ више девојачке школе и приложници 30 К; Вршац 33 К и 37 пот; Лок и приложници 27 К и 70 пот.; Пожега и приложници 27 К и 48 пот.; Илинци и приложници 25 К и 50 пот.; Арад 25 К; Ријека и приложници 24 К и 78 пот.; Јаково и приложници 24 К; Ада 20 К; Сентомаш и приложници 22 К; Вуковар 20 К; Управа манастира Грегетега 20 К; Панчево 20 К; Вражево 20 К; Црвена Црква 20 К; Новосадска српска велико-гимназијска професорска колегија 20 К; Осек 20 К; Крушчица и приложници 17 К и 90 пот.; Варјаш 17 К; Мошорин и приложници 16 К и 70 пот.; Столни Београд 15 К; Стари Врбас 15 К; Парац и приложници 12 К; Габош и приложници 10 К и 40 пот., Високопречасни господин Исак Дошен, архимандрит бездински, 10 К; Његово Високопреосвештенство епископ бачки Митрофан Шевић 10 К; Деска 10 К; Уљма 10 К; Српски Елемир 10 К; Сириг 10 К; Бегеч 10 К; Мола 10 К; Ботош 10 К; Ечка 10 К; Сомбор 10 К; Српски Падеј 10 К; Велика Кикинда 10 К; Стари Бечеј 10 К; Велико Средиште 10 К; Иланца 10 К; Св. Андреја 10 К; Ново Село 10 К; Коморан 10 К; Бач-Фелдварац 10 К; Шиклуш 10 К; Двор 10 К; Сурдук 10 К; Гђа Јулка Живковић и приложници из Двора 8 К и 70 пот.; Пречасни господин јеромонах Теодоровић и приложници из Ечке 7 К; Сегедин 5 К; Пирош 5 К; Меленце 5 К; Бела Црква 5 К; Гад 5 К.

Цела свота износи 986 К и 53 пот.

Пречасни господин јереј Илија Јанковић парох сурдучки и супруга му поклонили су светој цркви дивну кадионицу.

Овим се путем ова црквено школска општина одужује племенитим приложницима, да их милостиви Бог са њиховим синчићем још дуго поживи, на корист и славу свете православне вере.

При послетку умољавамо и остале племените родољубе и црквене општине, да нам притекну у помоћ како би на пролеће изнова могли подићи св цркву.

Из седнице црквене скупштине држане у Ђиру 2. октобра 1905. године.

Младен Св. Бајић, перовођа. — **Светозар Кнежевић**, председник.

Јеромонах **Радивој Станижан**, парох.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Још године 1897. написао сам књигу, која носи натпис: **„Тумач повластица, закона, уредаба и других наређења српске народне црквене автономије у Угарској, Хрватској и Славонији“** и коју је издала штампарија Ђорђа Ивановића у Новом Саду. — Књига та добро је примљена, те је брзо нашла купаца.

Многи су се обраћали (појединци и књижаре) а обраћају се и данас тражећи „Тумача“, но залуд, кад га нема више.

Како ми се са много страна изјавило, да је таква књига врло потребна, како је непрестано траже, то сам се одлучио, да издам друго издање те књиге, које ће бити знатно попуњено и проширено (биће око 40 штампаних табака), а подељено ће бити на два дела:

I. део: „Систем српских народно црквених автономни установа“ и

II. део: „Тумач појединих автономних установа“, чиме ће бити комбинован систем са коментаром (тумачем).

Уједно ће се узети обзир и на одлуке саборског одбора и других виших автономних власти, а нарочито и на нове автономне уредбе, које је садањи саборски одбор спремио а доготовио као законске предлоге за будући српски народно црквени сабор.

Књига ће излазити у свескама од 4 табака у формату досадањем, а свака свеска ће стати у претплати 60 новчића (без поштарине).

Али то све могу учинити, ако ми се јаве 500 претплатника, јер хоћу књигу сам да издам.

Уз пријаву није потребно да се шаље одмах новац, но тек доцније, кад се 500 претплатника пријави и кад се претплатници нарочито умоле, да новац пошљу.

У Руми, месеца октобра 1905. године.

Др. Жарко Миладиновић.
адвокат и члан саборског одбора.

Умољавају се и други листови, да овај позив прештампају.

БРАЋА РАБШТЕРН
НОВИ САД 146 62

ПЕЦИВО ШЉИВОВИЦЕ И КОМОВИЦЕ

Фабрика шестоструке сирћетне есенције.

ШЉИВОВИЦЕ
ЧИСТЕ СРЕМСКЕ

Имадем старе лањске до **800 хекта** на продају, а тако исто и нове шљивовице већу количину, па стога она г. г. трговци, хотелијери и гостионичари, који требају добре и чисте шљивовице нека се изволе на мене обратити, где ће једино добро и солидно послужени бити. Цене као и мустре шаљем на захтевање франко и бадава.

ДУШАН ТОДОРИЋ
1185 10—30 пециво сремске шљивовице
Стара Пазова (Срем).

ТРГОВИНА МЕШОВИТЕ РОБЕ

БРАЋА ПОПЕР
у селу **ВРДНИКУ** (Срем)

тражи једног млађег помоћника вешта у радњи и добра владања који може одмах у радњу ступити. 1166 3—3

На темишварској и вршачкој земаљској изложби (јубиларној) дипломом првог степена одликован.

Цикмунд и Друг
У НОВОМ САДУ
казанџијска улица бр. 19. у сопственој кући

ПРВА НОВОСАДСКА ФАБРИКА
пољопривредних машина
и ливница гвожђа и метала

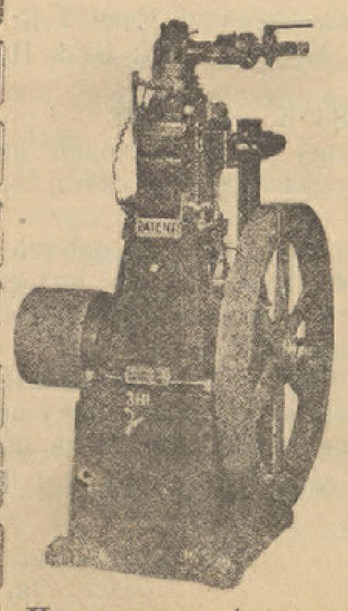

препоручује своје сопствене производе машина, особито специјалисте у сејалицама **Columbus-Drill**, патентирани сопствени производ за равнице, доловите и брдовите пределе, најновије системе по сопственој конструкцији, за коју потпуну гаранцију примају. Намештање и удешавање млинова по новој системи, као и све у ову струку спадајуће справке извршују се најтачније

Сопствени производ
бензин-мотора
који су потпуно усавршени и без опасности.

Ценовници стоје на расположењу и отправљамо исте бесплатно. 1123 81—100

Јадранска Банка
У ТРСТУ

Банковне просторије
у улици Николо Махиавели бр. 26.

Банка је започела своје пословање и обавља све банковне и мјеничне послове: ескомптује мјенице, даје предујмове на вриједностне папире као и на робу лежећу у јавним складиштима.

Купује и продаје вриедностне папире сваке врсте, девизе, иноземни златни и среб ни новац те банкноте, и уновчује купоне и изжребане папире уз најповољније увјете.

Издаје дознаке на сва главнија тржишта монархије и иноземства, те отвара вјересије уз исправе (документе) укрцавања.

Прима новац на штедионичке књижице у текући и гиро рачун.

Обавља све бурзовне налоге најбрже и најсавјесније уз врло умјерене увјете.

Посредује и конвентира хипотеке код првих хипотекарних завода уз најбрже увјете. 1207 1-1

НА ЗНАЊЕ.
ИЗ МОЈИХ СОПСТВЕНИХ ВИНОГРАДА
МАЂАРАДСКОГ, МЕНЕШКОГ И ПЛАНИНСКОГ

ВИНА

у запечаћеним боцама могу се добити
у Змијинској улици бр. 4. у Регењијевој кући, Нови Сад.

1 литра новог асталског вина заједно с боцом 40 н.
1 литра старог асталског вина заједно с боцом 46 н.
1 литра ризлингера, заједно с боцом . . . 60 н.
1 литра старог црног вина, заједно с боцом 60 н.

Боце се примају натраг за 5 н по комаду.

Вина се могу добити и у већим бурадима (почевши од 50 литара.)

С поштовањем
Виктор Ланг
1185 2—50 поседник винограда.

ОСОБИТА СРЕЋА КОД ТЕРЕКА!
НЕДОСТИЖИМА

је срећа, која нашој главној колектури наклоњена. Већ више од 21 милион круна добитка за кратко време смо нашим поштованим муштеријама исплатили; између ових и

ДОБИТА и то:

највећа премија од 600.000 К
највећи добитак од 400.000 К

4 добитка по 100.000 К., 3 по 90.000 К., 2 по 80.000 К., 3 по 70.000 К., 3 по 60.000 К., више добитака по 50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 20.000 15.000, а осим ових још небројених великих добитака по К 10.000, 5000, 2000, 1000, 500 и т. д.

Ми препоручујемо дакле да суделујете код ове најпробитачније лутрије на свету и да поручите код нас једну срећку.

У наступајућој 17 уг. кр. класној лутрији опет ће се од

110.000 срећака 55.000 новчаних добитака 1056 7—8

вући и то у укупној великој своти од 4 милиона 459.000 круна.

Bestellen Sie die bei Ihrem Namen stehende Glücksnummer!

Viel Geld verschönert das Leben! **Vielleicht überrascht** der Mann die Frau oder die **Frau den Mann durch Ankauf** der neben den Namen **stehenden Nummer mit einem** Hauptgewinn! Der Zufall spielt **im Leben eine grosse** Rolle und kann es gerade **ein Zufall sein in der neben** dem betreffenden Namen **stehenden Nummer das Loos** getroffen zu haben, welches **einen grossen Gewinn erhält.**

Adám, Adél	12166	Bezsó, Erzsebet	65878	Iván, Jolán	2393	Ottó, Melánia	21451
Adolár, Agnes	3223	Ede, Eszter	4048	Jakab, Józsa	93322	Ödön, Narczisz	55177
Adolf, Agota	22037	Elek, Etel	41790	János, Judith	35597	Pál, Neszti	2737
Agoston, Amália	6017	Elemer, Flóra	107273	Jenő, Juliska	54895	Péter, Olga	51515
Aladár, Anna	41777	Emil Franciska	82448	József, Karolin	17339	Pista, Paula	101969
Albert, Anatolia	74356	Endre, Frida	92777	Kálmán, Katinka	63775	Richard, Pelagie	34155
Alfréd, Apollonia	20292	Ernő, Genoveva	52551	Károly, Katalin	48741	Róbert, Petronella	7787
Ágos, Aranka	101001	Ferenc, Gertrud	12115	Kornél, Klára	66344	Rudolf, Piroska	12533
Ambrus, Berta	50901	Fri yes Gabriella	93989	Kristof, Klotild	7279	Salamon, Regina	65827
András, Blanka	35266	Fülöp, Gizella	60037	Lajos Kornelia	109707	Samu, Rózsika	17718
Antal, Orsolya	2392	Gábor, Hedvig	20199	Laszlo, Krisztina	50919	Sándor, Rezalia	88107
Arnold, Boriska	90872	Gáspár Helena	79747	Leo, Kunigunda	96622	Simon, Sári	107397
Árpád, Betti	32417	Gergely, Henrieit	51631	Lipót, Laura	21624	Tamás, Sarolta	48564
Arthur, Bella	105317	Géza, Hermina	38997	Lőrinc Lenke	66022	Tibor, Szerena	74377
Aurél, Brigitta	13223	Gustáv, Hilda	2736	Manó, Leonia	6270	Thamár, Theodora	2727
Attila, Cecilia	52333	György, Ibolyka	55487	Marcus, Lidia	31484	Tivadar, Teréz	34950
Balázs, Cornelia	7397	Gyula, Iduska	35375	Márton, Lina	95297	Tobiás, Terus	55477
Balint, Dóra	24034	Henrik, Ilona	34477	Mátyas, Ludmilla	52977	Vendel, Valeria	20005
Bonifác, Dorottya	9001	Hermann, Ilma	92193	Miklós, Lujza	24292	Viktor, Veronika	101011
Béla, Cecilia	38277	Hugó, Ilka	46495	Miklós, Magdolna	65146	Vilmos, Viktória	50908
Benedek, Eufemia	108855	Ignác, Irén	12115	Miksa, Melvin	48562	Vince, Vilma	12413
Bernát, Emma	51377	Illés, Irma,	45273	Mór, Margit	12306	Zoltán, Zsófia	65365
Dániel, Ernesztin	101911	Imre, Izabella	109333	Nándor, Mária	109389	Zsigmond, Zsuzsanna	5463
Dávid, Éva	16864	István, Janka	27174	Orbán, Mártha	36784		
Dénes, Evelin	92157	Izidor, Joanna	53077	Oszkár, Matild	67197		

Највећи добитак **1.000.000** круна.

Даље 1 премија са 600.000, 1 добитак од 400.000, 1 од 200.000, 2 од 100.000 1 од 90.000, 2 од 80.000, 1 од 70.000, 2 од 60.000, 1 од 50.000, 40.000, 5 од 30.000 3 од 25.000, 8 од 20.000, 8 од 15.000, 36 од 10.000, и још многи други згодитци.

По утврђеном плану уплата за оригинални лоз I. класе износи:

За 1/8 ориг. лоза ф —·75 или К 1·50; за 1/4 ориг. лоза ф 1·50 или 3 К
„ 1/2 „ „ 3·— „ „ 6·— „ 1/1 „ „ „ 6·— „ 12 К

и разашиљу се са **ПОУЗЕЋЕМ** (Nachnahme) или **кад се новац унапред пошаље**. Званични план бадава. Поручбине на оригиналне лозове молимо да се најдаље до

23. новембра о. г. п. р.

са пуним поверењем директе на нас шаљу, јер ће се горњи бројеви брзо продати.

A. TÖRÖK & Co.

Највећа трговина Угарске са класном лутријом.

BUDAPEST. Telegramm-Adresse: Törökék, Budapest.

Оделења класне лутрије наше главне колектуре:

Centrale: Theresienring 46. | a. I. Filiale: Waitznerring 4 | a
II. Filiale: Museumring 11 | a. III. Filiale: Elisabethring 54 | a

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.